

A kapcsolatteremtés eleve konfliktusokra ítélt. Kiküszöbölésüket elhatározni felesleges erőfeszítés, ehelyett a konfliktusok felvállalásának és szeretetteljes kezelésének képességét kell kialakítanunk magunkban. Képesnek kell lennünk arra, hogy meghalljuk a mienkétől eltérő véleményt, hogy fogjuk a más hullámhosszon érkező adást. Talán ez a legfontosabb és legnehezebb képesség. Mit tegyen az, akinek ebből kevés vagy alig van? Fedezze fel magában a keveset is, tegye törekvéssé a hiányt, vegyen fel rá szeretet-előleget. Öltse magára Krisztust. Ne kerülje mindenáron az ütközést! Próbáljon meg úgy szembekerülni másokkal, hogy a rugalmas ütközés ne ledöntse, hanem megerősítse a másikat és a kapcsolatot is. Isten is úgy győz meg minket bűneinkről és szeretetlenségünkről, hogy „rugalmasan ütközik” velünk. Nem kerget el, hanem odahív magához. De nem a trónushoz, hanem a kereszthez.

Ne feledjük, mindannyian *jelek* vagyunk, az Ő jelei. Én is, a másik is – rejtjelek vagyunk. Türelem kell egymáshoz. De megéri! A bensőséges kapcsolat *titkokkal* terhes. Nehéz, de édes teher ez, mert aki felvállalja a bensőséges szeretet-kapcsolat kockázatát, az önmagából, összkomfortos csigaházából kilépve egy belsőbb körbe kerül, közelebb a Centrumhoz.

ÉLŐ VILÁGEGYHÁZ

A RENDKÍVÜLI SZINÓDUS

II. János Pál pápa 1985. január 25-én a Szent Pál-bazilikában jelentette be, hogy a II. Vatikáni zsinat lezárásának 20. évfordulójára rendkívüli püspöki szinódust hív össze. Ugyanitt és ugyanilyen körülmények között (az egységért végzett imahét lezárásakor) jelentette be XXIII. János pápa is 1959-ben, hogy egyetemes zsinatot kíván meghirdetni.

A mostani szinódus a második rendkívüli: az elsőt 1969-ben hívta össze VI. Pál, hogy a püspökkari konferenciák és a római központ kapcsolatait megvizsgálják. II. János Pál a bejelentéskor megjelölte hármas célkitűzését is:

1. ünnepelni a 20 évvel ezelőtt lezárt zsinatot, átélni újra annak tapasztalatát, rendkívüli légkörét;
2. felmérni és ellenőrizni az elmúlt két évtized eredményeit, tehát mintegy elkészíteni a zsinat mérlegét, és egyben kicserélni a helyi egyházak tapasztalatait;
3. előmozdítani a zsinat határozatainak alkalmazását, elmélyíteni a zsinati tanítást és egybevetni az újabb követelményekkel, hogy megjelölhessék a feladatokat.

Mivel a szinódus bejelentése eléggé váratlan volt, és kevés idő állt rendelkezésre az előkészítéshez, a szinódusi főtítkárságnak gyorsan kellett intézkednie. Először is elhalasztották 1987-re a rendes szinódusi összejövetelt, amely a világiak küldetésével foglalkozik. A tavasz folyamán kérdőívet küldtek szét a püspökkari konferenciáknak és a római kúria dikasztériumainak, hogy tájékoztassanak, miként valósították meg a zsinatot, melyek a nehézségek és a feladatok. Szeptember 1-ig a 136 válasz közül csak 18 érkezett meg; a szinódus megnyitásáig 70%. Ez már elég reprezentatív volt ahhoz, hogy aránylag tárgyilagos képet alkothassanak a zsinat „receptiójáról”. Ezeket a válaszokat összegezték, és Godfried Danneels belga bíborosprímás, akit a pápa a rendkívüli szinódus főreferensévé nevezett ki, e szintézis alapján készítette el – Walter Kasper tübingeni teológus professzor, különleges titkár és még 12 teológus szakértő közreműködésével – a nyitó beszámolót. A hozzászólások és a csoportos megbeszélések révén ez a szöveg módosult és lett a szinódus fődokumentuma.

Anélkül, hogy itt részleteznénk a szinódus lefolyását, néhány adatot közlünk. A szinódus elnöke a pápa volt (amikor csak tehetett, részt vett a teljes üléseken). Három delegált elnököt nevezett ki: Krol, Malula és Willebrands bíborosokat, akik felváltva vezették az üléseket. Mint szinódusi tag, 165 személy volt hivatalos: a keleti egyházak pátriárkái és főérsekei; a püspökkari konferenciák elnökei (Magyarországról Lékai László bíboros, prímás), továbbá a római kúria dikasztériumvezetői, három legfőbb szerzeteselőjáró és a pápa által kinevezett 21 tag (közülük 10 bíboros). E 165 tag szavazattal rendelkezett. Ezenkívül meghívtak a szinódusra 15 férfi és nő megfigyelőt az egyház különböző kategóriái (szerzetesek és világi intézmények, lelképásztori és apostoli mozgalmak, kultúra világa) képviselőit; továbbá 10 nem katolikus megfigyelőt azoknak az egyházaknak és világi közösségeknek a képviselőit, amelyekkel a katolikus egyház teológiai párbeszédet folytat. Végül, tekintettel a rendkívüli szinódus témájára, a pápa meghívott még 15 olyan főpásztort, akik részt vettek a zsinaton (e nagy „tanúk” a szinóduson nem rendelkeztek szavazati joggal).

November 24-én, Krisztus Király ünnepén délelőtt, ünnepélyes koncelebrált szentmisével nyílt meg, és december 8-án, Szeplőtelen Fogantatás ünnepén ugyancsak koncelebrált szentmisével zárult a rendkívüli püspöki szinódus. A pápával együtt miséztek mindkét alkalommal a szinódusi atyák.

A munkák november, 25-én délelőtt kezdődtek a szinódusi aulában (a VI. Pál kihallgatási csarnok átriuma fölötti nagy teremben). Schotte érsek, főtítkár gyakorlati bejelentései után Gabriel-Marie Garrone bíboros felidézte zsinati élményeit, majd Danneels bíboros tartotta meg a főbeszámolót a zsinat „receptiójáról”. Ebből született meg – különböző módosításokkal – a záródokumentum.

Az Isten népéhez intézett üzenettel, amelyet a december 8-i záró szentmise végén felolvastak, ez a záróbeszámoló alkotja a szinódus gyümölcsét. A pápa az utolsó ülésen mondott beszédében közölte, hogy kívánságára közzétették mindkét dokumentumot. A Szentatya kiemelte a záróbeszámoló lényeges pontjait.

Hangsúlyozta, hogy a rendkívüli szinódus szükséges és gyümölcsöző volt: a világegyház képviselői 20 évvel a zsinat után felmérték az egyház helyzetét, kicserélték a helyi egyházak tapasztalatait, és tudatosították a feladatokat. Minden biznnyal a jövőben is időnként egybe kell hívní rendkívüli szinódust, *de jobban elő kell készíteni*, hogy gyümölcsözőbb legyen. A helyi egyházakban minden szinten – a püspökkari konferenciákban is, de a plébániák, szerzetesi közösségek,

egyházmegegyék szintjén is – gondoskodni kell arról, hogy *mindenki részt vegyen az előkészítésben*. Utána pedig szét kell vinni gyümölcseit az egész egyházba. Most is sürgős feladata ez a főpásztoroknak: papjaikkal együtt gondoskodjanak arról, hogy a híveket kellőképp tájékoztassák a zsinat tanításáról, és hogy mindenki bővebben merítsen a zsinat gazdagságából.

A pápa megjelölte azokat a főbb témákat is, amelyek a szinóduson – a zsinat nyomán – az érdeklődés homlokterében álltak:

– *Az Egyház mint misztérium és mint közösség (koinonia, kommunió):* ezt a *Lumen gentium* alapján manapság különösképpen hangsúlyozni kell, mivel megvan a kísértés, hogy az egyházat pusztán szociológiai-politikai valóságnak tekintik, nem pedig a Szentháromság szeretetközösségéből forrászó kegyelmi közösségnek, Krisztus testének, amelyet a Szentlélek éltet.

– *Alaposabban tanulmányozni kell a püspökkari konferenciák természetét.* (Egyébként ezzel már foglalkozott az 1969-es rendkívüli szinódus is.) Az elmúlt húsz év tapasztalata megmutatta – ezt többször hangoztatták a felszólalók –, hogy a püspöki kollegialitás és a szubszidiaritás a gyakorlatban még nem kapta meg a kellő teret. Túlságosan erős a római centralizálás; nem kellene minden kis ügyben Rómához folyamodni, hanem adjanak kellő önállóságot a püspökkari konferenciáknak, támogassák a helyi egyházak kezdeményezéseit (pl. az inkulturáció, liturgia kérdéseiben). Pontosabban körül kellene írni tehát a püspökkari konferenciák és a római dikasztériumok szerepét, hatáskörét. (Mindez összefügg a római kúria tervezett reformjával, amelyről ismételtén tárgyaltak a bíborosi kollégium teljes ülésén, közvetlenül a szinódus megnyitása előtt.)

– *Mielőbb közzé kell tenni a keleti kánonjogi kódexet,* a keleti egyházak sajátos hagyományai és a zsinat normái szerint. (Több keleti pátriárka vagy főérsek felpanaszolta a szinóduson, hogy a szétszórásban élő híveik lelki gondozásában nehézséget jelent a latin területi joghatóság.)

– Végül, de nem utolsósorban, a pápa helyesnek tartja több szinódusi atya kívánságát: *a korszerű katolikus tanításból össze kell állítani egy „katekizmust” vagy kompendiumot* (összefoglalást). Sokan megállapították, hogy a hívek, sőt a papok sem ismerik kellőképpen a zsinat tanítását; minden szinten tájékoztatásra, kurzusokra van szükség a zsinati dokumentumok megimertetésére.

A szinódus egyik közvetlen gyümölcse az *Isten népéhez intézett üzenet* volt.

Ebben a szinódusi atyák *határozottan a zsinat mellett foglaltak állást*. Minden visszahúzó konzervativizmust kizárva hangoztatták: a zsinat Isten ajándéka volt az egyháznak, a század nagy kegyelme. A Szentlélek ezt az erőforrást ajánlja fel a holnap egyházának is. Jóllehet elismerik, hogy voltak hibák, zavarok, mulasztások az elmúlt két évtized során, hangsúlyozzák: *e negatívumokat nem lehet a zsinat számlájára írni*. Nem kell túlságosan elidőzni az emberek bűneiből és gyengeségeiből eredő hibáknál, tévedéseknél, hanem előre kell tekinteni. Egyre többet kell mértenünk Krisztus titka kimeríthetetlen gazdagságából. Krisztus állandóan jelen van Lelke által az egyházban, testében; a hiten és a szentségeken keresztül mindannyian meghívást kaptunk arra, hogy teljességében megéljük az Istennel való kommuniót, közösséget. Az egyház Krisztusban az emberi történelemben jelenlevő Isten szeretetének misztériuma; az Atya, a Fiú és a Szentlélek misztériumából eredő szeretetközösség. Minden megkeresztelt ebből a misztériumból él. Az egyházat tehát nem lehet – tévesen – szociológiai vagy politikai jelenségre lefokozni.

Az üzenet hangsúlyozza, hogy a zsinat tanítását – különösen is a négy konstitúciót (*Lumen gentium, Dei Verbum, Sacrosanctum Concilium, Gaudium et Spes*) – tanulmányozni kell és a gyakorlatban megvalósítani. A püspököket ebben segítik a papok. Minden megkeresztelt – az egyházban és a világban betöltött hivatásának megfelelően – azt a küldetést kapja, hogy hirdesse Jézus Krisztus üdvözítő örömhírét. A mai világ evangélizálásához szükséges bátorsághoz és a szellemek megkülönböztetéséhez a II. Vatikáni zsinatból merítsék az erőt és a fényt.

A II. Vatikáni zsinatot azért hívták össze, hogy elősegítsék az egyház megújulását, különös tekintettel a megváltozott világ evangélizálására. A főpásztorok ma még jobban el akarják mélyíteni a II. Vatikánum szellemét, hogy válaszolhassanak a világ új kihívásaira, és azokra a kihívásokra, amelyeket Krisztus intéz a világhoz. A világ kihívásai közé tartoznak a szociális, gazdasági vagy politikai nehézségek; az emberi élet tiszteletének hiánya; a polgári és a vallásszabadság eltiprása; a család jogainak semmibevétele; a faji megkülönböztetés; a gazdasági egyenlőtlenség és a helyrehozhatatlan eladósodás; a nemzetközi biztonság problémái, nevezetesen a versengés a legpusztítóbb és legrettenetesebb fegyverek gyártásában. Az ember ma már képtelen uralma alatt tartani vívmányait.

Az egyház a zsinattól új fényt kapott, Istentől származó örömet és reményt; ezek segíthetik az embert abban, hogy felülkerekedjen minden szorongáson és aggodalmon. A szinódusi atyák átérzve az emberek szenvedéseit és reménykedéseit, a zsinat üzenetét megismételve fordulnak Isten népéhez:

„Nem a halálra, hanem az életre születtünk. Nem vagyunk megosztottságra és háborúra ítélve, hanem a testvériségre és a békére kaptunk meghívást. Isten nem a gyűlöletre és a bizalmatlanságra teremtette az embert, hanem az Ő szeretetére. Önmagáért teremtette. Az ember erre a meghívásra szíve megújulásával válaszol. Az emberiség számára létezik egy út – már látjuk körvonalait –, amely az osztozás, a szolidaritás és a szeretet civilizációjához vezet; ahhoz a civilizációhoz, amely egyedül méltó az emberhez. Az Úr eljövetelére várva mindnyájukkal együtt akarunk dolgozni a szeretet civilizációjának megvalósításán, amely Isten terve az emberiség számára.”

A szinódusi üzenet végül utal az 1987-re meghirdetett rendes szinódusra, amely a világiak egyházi és világi küldetésével foglalkozik. Majd még egyszer hangsúlyozza: Hálát adunk az Atyának a Fiú által a Szentlélekben a század nagy kegyelméért, a II. Vatikáni zsinatért. A mostani szinódus legyen új mérföldkő, hogy minden katolikus befogadja a zsinat kegyelmét. Készüljenek fel alaposan a helyi egyházakban az 1987-es szinódusra. Mária közbenjárásával ünnepelje az egyház Krisztus misztériumait a világ üdvösségére.

Szabó Ferenc